

**AZ ÉRMELLÉKI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE**

1906. ÉVI ÁPRILIS HÓ 27-ÉN

SZÉKELYHIDON TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

DEBRECZEN.

HOFFMANN ÉS KRONOVITZ NYOMDÁJA

1906.

401

**AZ ÉRMELLÉKI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE**

1906. ÉVI ÁPRILIS HÓ 27-ÉN

SZÉKELYHIDON TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

DEBRECZEN,

ÉOFFMANN ÉS KRONOVITZ NYOMDÁJA

1906.

Az
érmelléki ev. reform. egyházmegye

1906. évi április hó 27-én

Székelyhidon tartott rendes közgyűlésének

jegyzőkönyve.

Jelenvoltak :

Nagy István esperes, *Konrád László* korelnök, majd *Fényes Endre* egyh.-m. gondnok elnöklete alatt

a) **Tanácsbírák :**

Egyházi résről :

Vecsey Sándor
Szathmári Sándor
Marjai Péter
Bányai László
Fazekas Imre.

Világi résről :

Konrád László
Fráter Zoltán

b) **Tisztviselők :**

Egyházi főjegyző : Fazekas Imre.
Egyházi aljegyző : Végh József.
Világi főjegyző : Dr. Babós János.
Világi aljegyző : Kovács András.
Egyh.-m. számvevő : Bányai László.
Egyh.-m. pénztárnok : Vecsey Sándor.
Egyh.-m. ügyész : Magyar Miklós.

c) *As egyházak képviselőiben :*

- Albis : Kalas István l., Pete János g., Fodor József pr.
 Álmosd : K. Tóth Sámuel l., Fráter Zoltán fg., Nagy József g.
 Alsó-Ábrány : K. Szabó József lelkész.
 Apát-Keresztur : Csuka Ferencz lelkész.
 5 Aszonyvására : Vecsey Sándor l., Kupa Sándor g.
 Bagamér : Bányai László l., Silye Dániel g.
 Bályok : Molnár Mihály l., Fazekas Péter g.
 Bogyoszló : Aranyi György l., Bereczki Zsigmond g.,
 Móricz Márton, Kósa Zsigmond pr.
 B.-Diószeg : Veress István l., Pócsi János g.
 10 B.-Félegyháza : Végh Lajos lelkész.
 Csokaly : Simon Elek l., Farkas Gábor fg., Nagy Imre g.
 Ér-Adony : Jakab József l., Póka Imre g.
 Ér-Keserü : Fazekas Imre l., Szakács Gáspár g.
 Ér-Köbölkút :
 15 Ér-Mihályfalva : Szathmári Sándor l., Konrád László pr.
 Ér-Olaszi : Demjén Ferencz l., Soós Lajos t. k.
 Ér-Semjén : Végh József lelkész.
 Ér-Tarcsa : Molnár József lelkész.
 Felső-Ábrány : Kovács András pr.
 20 G.-Petri : Takács Zsigmond l., Ruszkai Sándor g.
 H.-K.-Szent-Miklós : ifj. Szabó József l., Bézi Sándor g.
 H.-K.-Szent-Imre : Nagy István lelkész.
 Kakad :
 Kécz :
 25 K.-Kereki : Lengyel Pál l., Hajdu József k.
 Kóly : Szentkirályi Károly l., Szücs Sándor g.
 Margitta : Balogh Ferencz lelkész.
 Mieske : Rác Lajos l., Buda Sándor g.
 M.-Petri : Dobozi Mihály fg., Biró Sándor g.
 30 Nagy-Léta : Marjai Péter lelkész.
 Ottomány : Szabó Mihály lelkész.
 Piskolt :
 Poklostelek : Kis Sándor l., S. Nagy Sándor g.
 Szalacs : Fazekas András g.
 35 Székelyhid : id. Szabó József l., Dr. Babós János k.,
 Timár Imre g.
 Szentjobb : Bán Sándor l., Mikó József g.

Széplak :

Tóti : Józsa Gábor l.

Uj-Léta : Buzogány Dénes t. k.

40 Vajda: Magyar Gábor l., Barcsa Sándor képv.

d) *A tanítói kar részéről:*

Hajdu József tan. egyleti elnök, Molnár Antal tan. egyleti főjegyző, mint a tanítói kar képviselői és számos tanító.

Nagy István esperes, Istenhez emelt buzgó ima után a gyűlést megnyitván, az alakulás történt meg az elől kitett credménnyel, jelen voltak az elnökségen kívül 5 egyházi és 2 világi tanácsbíró, a tisztviselői kar teljes számmal ; 34 anyaegyház és 1 leányegyház lelkésze és részben gondnoka vagy küldötte által képviselve ; a tanítói kar részéről tanító-egyleti elnök és főjegyző és számos tanító. — A képviselőt nem küldött egyházak — Széplak kivételével — távol maradásukat igazolták s részökre a felmentvény megadatott. A széplaki egyházat azonban, mely gyűléseinken évek hosszú sora óta nem képviselteti magát, közgyűlés a szokásos birságban elmarasztalja.

1. sz. Esperes beterjeszti az 1905. szept. 26-án tartott közgyűlés óta elnöki végzett ügyekre vonatkozó jelentését a következőkben :

Esperesi jelentés.

Nagytiszteletű és Tekintetes egyh. megyei közgyűlés!

1. Az elmúlt esztendőben szenvedett veszteségünk felett, a testvéregyházmegyék részvétnyilatkozatait kell felemlítenem és tisztelettel beterjesztenem.

2. Az elmúlt esztendő eseményeihez kell soroznom azt is, hogy *Értarcsán* Szilágyi Bálint és nője, Nagy Lidia az Ur asztalához egy nagyobb és kisebb kannát és egy tányért ajándékoztak ; *Szentjobbon* pedig idős Mikó István, Urasztalát, és három abroszt készítettett, mintegy 100 korona értékben.

3. Szeptember végén tisztetetes Pelei József atyafi kibocsáttatását eszközöltem és annak alapján öt kisegítő

lelkészül Ujlétára felhatalmaztam, de félév múlva Beregszászba távozott.

4. Péterfi Lajos, tanárjelölt atyánkfiának segélykérvényét, a gyámintézeti kezelő választmány elnökségéhez átteltem.

5. A fölterjesztendő ügyeket a kerületi gyűlésre fölterjesztettem.

6. A lelkész egyleti könyvtár átvétele Bihardiószegen, Magyar Gábor és Szentkirályi Károly atyánkfiái által végeztetett és további intézkedést szükségel.

7. Az egyházmegyei gondnoki hivatalra adott szavazatokat felbontattam.

8. Az éradonyi templom és torony felavatásánál, több lelkésztársakkal együtt résztvettem.

9. A királyi tanfelügyelőségnek, a tankönyvek és tanszerekről jelentést tettem.

10. A bihardiószegei lelkészválasztásra december 3-ikát kitűztem, vezetésével nagytiszteletű Bányai László és tekintetes Fráter Zoltán tanácsbíró urakat megbíztam.

11. Tiszteletes Bán Sándor, K. Szabó József lelkész, Molnár Antal, Szebeni József és Szathmári János tanító uraknak 160 korona államsegélyt kiutaltam és nyugtáikat felterjesztettem.

12. 68 korona 50 fillér, tüzbiztosítási osztalékot, a házipénztárba beszolgáltatattam.

13. 90 korona 50 fillér, Baldácsi-alapítvány osztalékát gyámintézetünk pénztárába elküldtem.

14. A hegyközszentmiklósi egyház temetővételeit helybehagytam.

15. Az ottományi és tolii egyházak követeléseit, végrehajtás végett, illetékes helyre felterjesztettem.

16. Apátkeresztur, Felső és Vedres-Ábrány, Kécz, Kóly és Mónuspetri egyházaknak 700 korona ref. egyleti segélyt utalványoztam, nyugtáikat felterjesztettem.

17. Nagytiszteletű Szikszai Józsefné, Bajza Antalné, Thamássy Lajosné lelkészi özvegyeknek, Thamássy Lajos és Géza árváknak 425 korona gyámsegélyt utalványoztam és az egész évről vezetett kifizetési naplót 23 nyugtával együtt felterjesztettem.

18. A tanítói fizetés és korpótlékról értesítést küldtem.

19. A bihardiószegei lelkész választást helybenhagy-

tam, tiszteletes Veres István, meghívás útján egyhangulag elválasztott lelkész atyánkfiát, állomásának elfoglalására felhívtam és megerősítését kérem.

20. A konventi, kerületi és Zsinati jegyzőkönyveket, az egyházaknak és egyeseknek megküldtem.

21. Több rendbeli letáblázási engedélyeket megerősítettem.

22. Minden lelkészi hivatalhoz, világi tanácsbiróra a szavazatok beadása, a kongrua nyugták kiállítása, a számadások elkészítése, a tartozások kiegyenlítése a dékáni látogatás, a május 20-iki Bocskai ünnepély végett, felhívást intéztem.

23. Az országos gyámintézet 1905-ik évi számadását átvizsgálván felterjesztettem.

24. A tótfi lelkész személyében történt változásról a lelkészek és segédlelkészekről jelentést tettem.

25. A bogyoszlai, felsőbányai és kéczi lelkészek kongrua *brá* illetményeikre a kerületi pénztárnál foglalást tettem.

26. A tanügyi statisztikai kimutatást 1905-ről elkészítettem és felterjesztettem.

27. A gálospetri egyház ingatlan vételét helyben hagytam.

28. A tanítói karnak, az olvasókönyvre vonatkozó véleményét fölterjesztettem.

29. Egyházmegyénknek, a kopócsi pusztai iskolára vonatkozó kérvényét, a főtisztelendő és méltóságos Káptalanhoz felterjesztettem és reá elutasító választ vettem.

30. A folyó évi gyámsegély elsőnegyedét, a fentebb jelzett lelkészi özvegyek és árváknak elküldtem.

31. Az egyházmegye köszönő iratait, az illetékes helyeken kézbesítettem.

32. Az értarcsai adományhoz járultak még Szoboszlai Sándor 100, Aszalós István 40, Tolvaj Lajosné Pap Juliánna urasztali terítő 100, néhai Székely Károlyné 50, összesen 290 korona.

Mindenhai tisztelettel vagyok

H.-K.-Szentimrén, április 24. 1906.

A nagytiszleletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek
alázatos szolgája

Nagy István s. k.
esperes.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s az abban foglalt elnöki intézkedéseket helyben hagyja és megerősíti.

A debreczeni, felsőszabolcsi és nagybányai egyházmegyéknek esperesi jelentéshez csatolt s a múlt évben elhunyt egyházmegyei gondnokunk halála feletti gyászukat tolmácsoló részvét iratait — közgyűlés hálás érzéssel veszi tudomásul.

2. sz. Egyházi főjegyző felolvassa az egyházmegyei gondnok választás végett beadott szavazatok felbontása s összeszámlálására kiküldött bizottságnak 1905. évi decz. 14-ik napján Székelyhidon felvett jegyzőkönyvét, mely szerint az összes egyházak szabályszerűen kiállítva beadták szavazataikat s a beadott 43 szavazat közül Fráter Zoltán v. tanácsbíró ur nyert 1, Fényes Endre v. tanácsbíró ur pedig 42 szavazatot.

Közgyűlés őszinte örömmel veszi tudomásul ezen örvendetes eredményt s Fényes Endre urat az érmelléki ev. ref. egyházmegye megválasztott gondnokának nyilvánítja és ezen hivatalában őt megerősíti.

Fényes Endre megválasztott egyházmegyei gondnok a hivatali esküt letévén, közgyűlés lelkesült éljenzése között az elnöki széket elfoglalja s nagy hatást keltett s közgyűlés által jegyzőkönyvbe vétetni rendelt beszédben nyilvánítja köszönetét az egyházmegye bizalmáért s ajánlja fel szolgálatait reformált egyházunk javára.

Fényes Endre egyházmegyei gondnok székfoglalója.

Nagytiszteletű és tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Az a kitüntető bizalom, mely a lefolyt egyházmegyei gondnok választás alkalmával megnyilatkozott, azon jogosult és természetes következtetésnek enged tért, hogy bizonyára egy nagy és maradandó alkotásokra hivatott elme nyert méltó elismerést

Nem ez történt! . . Egyszerű személyem felé irányultak

a bizalomnak hálára kötelező szálai, egész érdemetlenül. Mert az, hogy tisztemből folyó kötelességemnek mindég hiven és lelkiismeretesen igyekeztem megfelelni, érdemnek nem tekinthető; s mert az, hogy egyházam iránt mindig forró érzületet tanusítottam: könnyü, nagyon könnyü volt, mert szívem mélyéből önként fakadt.

Bármilyen volt is a nagybecsü kitüntetésnek indító oka, előtte meghajlok s azt hálás köszönettel elfogadom, mert ezt a nagytiszteletü és tekintetes egyházmegyei közgyűlés és egyházaink iránt érzett tiszteletem követeli.

Hangzatos ígéretek helyett, csak arról biztosíthatom a mélyen tisztelt közgyűlést, hogy gondnoki tisztemben azzal a buzgalommal és azzal a páratlan igazságszeretettel fogok eljárni, amint eddig viselt tisztemben eljártam.

És most méltóztassanak megengedni, hogy egy egyházunkat aggasztó mérvben érintő jelenséggel s ebből folyó oly fontos kérdésekkel foglalkozhassak, melyeknek sürgős megoldása elodázhatatlan.

Nagyon aggasztó jelenség ugyanis az, hogy hiveink száma évről-évre csökken.

Mindjárt az új rend életbe léptét követett három év alatt: felekezet nélküli lett 4241, más egyházba lépett 1344 s házassági szerződés következtében majdnem ugyanannyi volt a kilépettek és áttértek száma. Tekintve azt, hogy e megdöbbentő szám adatok azóta évről-évre fokozottabb mérvben növekedtek, tíz év alatt közel 50.000 hívünk vált meg egyházunktól.

Hol és miben rejlik e lesújtó tény oka? Kizárólag az egyházpolitikai törvények következménye ez? Nem kizárólag, mert más valláson levők között, — kivéve a testvér ágostai egyházat, hol a jelzett adatok szintén elég kedvezőtlenek — a kilépettek és áttértek száma lényegtelen, de tagadhatatlan, hogy a törvényhozás a felekezetenélküliség törvénybe iktatásával, a vallásosság rovására is alkalmat nyújtott. Tagadhatatlan az is, hogy az elkeresztelésekkel üzött visszaélések miatt folyt éles felekezeti harcok célba vett megszüntetése kérdésénél, a multak tapasztalatai figyelmen kívül hagyattak s még szélesebb tért és hálásabb talajt nyert a lélek vadászat gyakorlása, a házasulandók közötti előzetes egyezés módoszata által.

Nem habozom azon véleményemnek kifejezést adni, hogy nem a gondos előrelátás, hanem a jóhiszeműség vezérelte protestáns nagyjainkat; nem voltak tekintettel arra, hogy mi intézményeinkben és anyagi előnyök nyújthatása dolgában nagyon messze vagyunk azoktól, kik ezeknek felhasználása körül lázas tevékenységet szoktak kifejteni.

Nem tartották szem előtt azt sem, ami legfontosabb, t. i. hogy hiveink legnagyobb része a szegény földmives osztályhoz tartozik, kiket az egyházi adón kívül, egyéb súlyos kötelezettségek is terhelnek. Az egyház, az állam, a község mind, mind követeli a maga részét, s ha ennek eleget tenni nem képesek: elméjüket előbb a társadalmi válaszfalak és a vagyoni viszonyok különbözősége foglalkoztatja, majd a más valláson levők kedvező egyházi helyzetének csábos hatása, a menekülés gondolatát ébreszti fel náluk, s csak egy szikra kell, a tévesen felfogott szocializmus tüzzszikrája: és a szív, a lélek, az érzelem erkölcsi harmóniája megtörik, a hit iránti hűség megrendül!

Mi ezt tovább nem nézhetjük, mert minket érint legközvetlenebbül és legsúlyosabban. Nekünk kell a lélekegyensúlyt vesztett szegénysorsu hiveinket felkarolni. Elérkezett az idő arra, hogy az egész magyar protestáns világ megmozduljon s erélyesen követelje azt, amihez törvényes jogunk van.

Vagy igazat adjunk azoknak, kik azt állítják, hogy valamint nincs erő és emberi hatalom, mely a természet rendjét megváltoztathatná, ép úgy nem lehet valamely kor irányzatát haladó útjában feltartóztatni?!

Ezt csak a kishitűek hirdethetik, mert a történelem egyedül azon korra vonatkozólag igazolja ennek valóságát, midőn a megtámadott vallásszabadság védelmének és a közszabadság kivívásának fenséges és ellenállhatlan ereje ragadja meg a lelkeket és a szívek megtelnek az érzelmek legnemesebb gyöngyeivel.

Szegénysorsu hiveink nagy része még fogékony a hit szentsége s az erkölcsök tisztasága iránt, de ki áll és ki állhat jól, hogyha továbbra is magukra hagyjuk őket, soraink ritkulása nagyobb mérveket ölteni nem fog?

Az 1848. XX. t. cz. végrehajtása az, melyet köve-

telnünk kell. E törvény 3. §-a ugyanis világosan rendeli, hogy: „minden vallásfelekezetek egyház és iskolai szükségai közálladalmi költségek által fedeztessenek“ Nem elvi kijelentések és zsinati reménycsillámok kellene, hanem az idézett törvénynek *teljes egészében* való életbe léptetése.

Mi állja útját e reánk nézve már életkérdéssé vált törvény végrehajtásának? Talán pénzügyi tekintetek? A véderő fokozására és a hadifelszerelések nagyarányu beszerzésére kellene a százmilliók? A vallásosság, a közerkölcs és a közművelődés terjesztése nem nagyobb érdeke az államnak? Hiszen ezek nélkül nincs igaz kulturállam, nincs haladás. Ezek nélkül elsorvadnak az egyházi életet, a társadalmi rendet és a közbékét biztosító gyökér-szálak . . . és vörös lobogó alatt felvonul a szocializmusnak azon veszélyes, azon romboló rendszere, mely az állam, a vallás, a család a tulajdon ellen tör!

A szegény földműves osztály még a kedvező létfeltételekért küzd csak, kívánva a munkabér javítását, s az osztóigazságnak megfelelő adóreformot, mely törekvések a vallásánál ellentétbe nincsenek, mert maga a vallás, főbb hittételei mellett: a szegények felkarolásán és a felebaráti szereteten alapszik.

„Mai időben, midőn a terjedő felvilágosodás mellett a társadalmi és vagyoni egyenlőtlenség fájó érzete mind szélesebb körben terjed és veszedelmes kitörésekre hajlandó, óriási tér kínálkozik ép az egyházaknak szocialpolitikai intézmények körül.“ (Láng L.)

Vagy talán autonomiánk féltése miatt nem törekszünk a törvény gondoskodását igénybe venni?

Alaptalan félelem ez! Mert, ha az üldözések, a megpróbáltatások, a kísértések oly súlyos idejében volt erőnk és bátorságunk annak megvédéséhez és biztosításához: lehet-e feltenni azt, hogy akkor, midőn anyagi létfeltételünk minden eszközeinek birtokába jutunk, önkormányzati jogunkból bármit is feladnánk?

Nem, nem! ilyet még gondolni sem szabad!

Merítsünk erőt és bátorságot vezéreink egyik kimagasló alakjának következő kijelentéséből:

„Mi protestánsok jogosan elvárjuk és követeljük, hogy igényeink kielégítést nyerjenek, hogy a a törvényben

lefektetett ígéret beváltassék és intézményeink, lelkészeink és tanítóink kellő és időközben fokozódott igényeknek is megfelelő javadalmazásáról gondoskodás mellett megtaláltassék a módja annak, hogy a létért való küzdelemben már már elvérző hiveink egyházi terhei is tetemesen megkönnyíttessenek. Nem mint adományt kérjük ezt, de mint olyat, amihez jogunk van, mert azt részünkre törvény biztosítja; de jogunk van azért is, mert ebben a hazában mi, a protestánsok voltunk azok, a kik századokon keresztül védtük a szabadságot és a nemzeti érdekeket, és voltak gyászos, szomorú idők midőn szinte lehet mondani a magyar nemzet csak a protestánsok táborában volt. Ugy hiszem, hogy az evangéliumi bátorság vezette fellépésünk nem maradhat eredmény nélkül; előbb vagy utóbb, egyszerre vagy rendre az egyházi anyagi gondoktól megszabadulva.“ (B. Bánffy D.)

Ez a lelkes és bátor szózat vezéreljen bennünket a cselekvés mezejére, mert nem csak szegény hiveink, hanem egyházunk jövője, lelkészeink, tanítóink és száználmas iskoláink léte forog kockán.

A lelkészek és tanítók fizetésének eddigi rendezése, sem társadalmi állásuk követelményeinek, sem függetlenségük kívánalmának meg nem felel.

Akik egyházaink bel- és küléletét közelebbről ismerik, azok tudják, hogy az anyagi függetlenség, mily varázslatos hatást idézne élő. Emelné a tekintélyt, erősítené az önértéket és fokozná a hivatás teljesítésére irányuló törekvés vágyát.

Akadémiát végzett, tehát tudományos képzettséggel bíró lelkészeinket és a pedagogia köréhez tartozó, széles ismeretek szakfőfiai, fel kell már valahára emelni az őket méltán megillető magas erkölcsi és társadalmi színvonalra, mert hiszen ők azok, kik a szülők után a legmagasztosabb hivatást teljesítik.

Ők vetik meg a lelkek gondozásával, az erkölcsök nemesítésével, az értelem és tudás fejlesztésével, időről-időre jövőnk szellemi és erkölcsi alapját.

Ha majd eljön a megváltás ideje s lelkészeink s tanítóink hivatásuk és állásuknak megfelelő fizetés mellett, a már minden állami-, megyel-, sőt magán tisztviselők

által is élvezett nyugdíj intézmény létesítésével az anyagi emésztő gondoktól mentve lesznek: mindkét pálya keregett lesz s meg fog szünni az a tarthatatlan állapot, hogy segédlelkészi minőségben tanfolyamon lévő teologusok alkalmaztatnak, kik az életet még nem ismerik, kik még forrásban lévén a szükséges nyugodtság és higgadtsággal és mindazon előfeltételekkel nem bírnak és nem bírhatnak, melyek a lelkészi teendők szakszerű és tapintatos ellátáshoz megkívántatók; megfog szünni az a türhetellen állapot is, hogy iskoláinknál oklevéllel nem bíró tanítók működnek, kik közül többen alig vannak túl a serdülő koron s így annyi tudásuk, annyi képzettségük és annyi tekintélyük nem lehet, a mennyi fontos feladatuk sikeres teljesítéséhez föltétlenül szükséges.

Mindez, valamint iskoláink zsufoltsága, az időközi tanító változások miatt beállani szokott oktatási szünetelések, a tanszereknek majdnem teljes hiánya: szegénységünket hirdeti s mi ezt halljuk, látjuk, tudjuk s türellemmel várjuk, . . . várjuk, egy jobb jövő, egy szebb kor hajnalhasadását, midőn majd töviseket nem találva, biztos léptekkel és a kitűzött cél elérésének alapos reményével haladhatunk előre, hévvel s lelkesedéssel törekedve arra, hogy szeretett egyházunk fiai és leányai nemcsak lelki nemesség, hanem értelmi fejlettség tekintetében is versenyképesekké és büszkeségünkkel válhassanak.

Mielőtt beszédem fonalának végéhez jutnék, alkalomszerűnek vélem egyházi közigazgatásunk megemlítését, miután új állomásomban a felelősség sulyának egy része réám is nehezeden fog.

Sajnos, némely egyházmegyénél még mindenütt a régi patriarchális rendszer áll fenn, pedig az idők nagyban és egészben megváltoztak.

Tapasztaljuk, hogy nincs meg a kellő ellenőrzés; a mulasztások és visszaélések sok esetben megtorolatlanul maradnak, az egyházmegyei határozatok gyakran későn, vagy éppen nem nyernek fogantat.

Tartózkodom annak szellőztetésétől, hogy a mi egyházi kormányzatunknál merültek-e fel s ha igen, mily mérvű s mily természetű közigazgatási szabálytalanságok. E helyet azon véleményemnek adok kifejezést, hogy elnöktársammal egyet értve, vele közrehatva, sikerülni fog egy-

házi törvényeinknek vonatkozó rendelkezéseit pontosan betartani.

Göthe, a költő-óriás, végperceiben „több világosságot“ kért, én, az egyszerű ember, ki szeretett egyházaért még élni és munkálkodni óhajtok, a nagytiszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlés nagybecsű támogatását kérem, ahhoz a nagy és igen fontos feladat teljesítéséhez, a mely reám vár.

Fényes Endre

az érmelléki ev. ref. egyházmegye gondnoka.

3. sz. Olvastatott az egyházmegyei világi tanácsbírói állásra beadott szavazatok felbontása s összeszámlálása végett kiküldött bizottság 1906. ápr. 26 án Székelyhidon tartott ülésének jegyzőkönyve.

A jegyzőkönyv szerint szavazataikat — Uj-Léta kivételével — az összes egyházak szabályszerűen kiállítva beadták, tehát beadatott 42 szavazat, ezek közül 1 más vallású egyénre esvén, érvénytelennek nyilvánított; a 41 érvényes szavazat közül az egyházmegyei világi tanácsbírói állásra nyert:

1. Lovass István	ur	15	szavazatot
2. Magyary Miklós	„	9	„
3. Dr. Babós János	„	8	„
4. Kovács András	„	1	„
5. Csiha Sándor	„	4	„
6. Olasz József	„	1	„
7. Penkert Mihály	„	1	„
8. Dr. Várady Miklós	ur	1	„
9. Bay Sándor	ur	1	„

és így az általános többséget senki sem nyervén meg, új szavazás elrendelése vált szükségessé.

Közgyűlés a legtöbb szavazatot nyert két egyén, t. i. Lovass István és Magyary Miklós urak között újabb szavazást rendel s a szavazatok beadása határidejének kitűzésére Nagyt. Esperes urat felkéri, a szavazat levelek felbontása s a szavazatok összeszámlálására pedig Fényes Endre egyházmegyei gondnok ur elnökölete alatt Vecsey Sándor egyh. t. b., id. Szabó

József székelyhidi lelkész és Dr. Babós János v. főjegyző urakat, mint bizottságot, kiküldi.

4. sz. Olvastatott a bihar-diószei lelkészválasztásról felvett jegyzőkönyv, melynek tanúsága szerint a diószei hivek, az 1905. december 3-án összehívott egyházközségi közgyűlésen — az előzőleg történt megállapodás szerint — meghívás útján, általános lelkesedéssel, egyhangulag Veress István révi lelkészt választották meg.

Közgyűlés a törvényes formák betartásával megejtett választást megerősíti s Veres István lelkészt szeretettel üdvözölve egyházmegyei lelkészeink sorába igatja, kötelezvéen ugy a választó egyházat, mint elválasztott lelkészt, a bekelezési díjknak pontos beszołgáltatására.

5. sz. Esperesi jelentés kapcsán főjegyző előterjeszti, miszerint az 1905. évi szept. 26-án tartott egyházmegyei közgyűlés 12. sz. alatti határozatához képest, esperes és főjegyző megkeresték a nagyváradi lat. szert. káptalan, miszerint a Kópocz pusztán általa fenntartott iskolába járó ev. ref. vallásu gyermekeinknek bizonyos meghatározott időbeni vallásos oktatását engedélyezni és e célból a szalacsi ev. ref. lelkész részére a szükséges előfogatokat megadni kegyeskedjék. Egyházmegyénknek ezen kérelmét a nagyváradi lat. szert. káptalan elutasította, azzal az indokolással, hogy a „vallás- és közokt. m. kir. nagymélt. miniszter urnak 36206/904. sz. rendelete értelmében, népiskolai törvények jogalapot nem szolgáltatnak arra, hogy róm. kath. jellegű népiskolában más vallásu hitoktatás igényelhető volna.“ — Megjegyzi végül válaszában a káptalan, hogy „módjában van az ev. ref. hitfelekezetnek, a saját felekezetbeli gyermekek hitoktatására vonatkozó törvényes jogát, saját hatáskörében, más helyen és saját költségén teljesíteni.“

Amennyiben a Kópocz pusztai iskolába évenként 5—8 ev. ref. vallásu gyermek jár s azok vallásos oktatásáról gondoskodni nemesak törvényt szabta, de lelkiismereti kötelességünk; ezen kötelességnek azonban a fenti elutasító válasz után egyházmegyénk nem tehet eleget

azon okon, mert a többször említett Kopócz puszta a káptalan tulajdona lévén, ott a hitoktatás teljesíthetésére az iskolán kívül más helyet nem szerezhünk : közgyűlés azon lizteletteljes kéréssel terjeszti fel az ügyet a főtiszt. és mélt. egyházkerületi közgyűléshez, hogy azt a konvent sérelmi bizottságához felterjeszteni s a hitoktatás eszközölhetése végett a nevezett puszta iskola tantermének használhatóságát kieszközölni méltóztassék.

6. sz. Az egyházkerületi képviselők megbizatásának ideje lejárván :

közgyűlés egy évi megbizatással egyh. kerületi képviselőknek megválasztja, rendes tagokul : Marjai Péter egyházi és Dobozy Kálmán világi tanácsbirákat ; póltagokul : Fráter Zoltán v. tanácsbirót és Végh József egyh. jegyzőt.

7. sz. Az időszi tanács megbizatásának ideje lejárván :

közgyűlés az időszi tanács tagjainak megválasztja, rendes tagokul Szathmári Sándor, Bányai László egyházi, Fráter Zoltán világi, póltagokul : Vecsey Sándor egyházi, Drávetzky Béla és Dobozy Kálmán világi tanácsbirákat.

8. sz. A b.-diószegi ev. ref. egyháztanács beterjeszti a lelkészi javadalom fixirozására vonatkozó — már az 1905. évi szeptemberi közgyűlés elé is hozott s ez alkalommal némileg javított — tervezetét, mely szerint a lelkésznek szorosabb értelemben vett jövedelmét 1968, illetve 2168 koronában biztosítja az egyház, mely összeghez a 600 koronára értékelt stóla jövedelmet hozzászámilva, az összes lelkészi jövedelem — a lakás és kert használatán kívül — 2768 koronára emelkednék. A beterjesztett tervezet 800 korona káplántartási járulékot is állapít meg — de csak káplán tartás esetén fizeli — s ezzel a lelkészi jövedelmet 3568 koronában kívánja felüntetni s kéri ezen tervezetnek megerősítését.

Közgyűlés a b.-diószegi lelkészi jövedelem fixirozásához — mint azt már 1905. évi őszi közgyűlés is végzésileg kimondotta — elvileg hozzájárul. Minthogy azonban a fizetés átváltoztatás ügye még most sincs teljesen előkészítve s kellő világításba helyezve, nevezetesen a két lelkészi hivatal egyesítésekor megerősített díj-levél nincs csatolva s nem bírálható el, hogy vajjon a most fixirozott díj-levél értéke megfelel-e a régibb díj-levél értékének, továbbá a beterjesztett új díj-levél több olyan tételt tüntet fel lelkészi fix fizetés gyanánt, amelyek közül egyik nagyon is feltételes ingadozó mellékjövedelem (új díj-levél 2-ik pont), a másik pedig (új díj. 5-ik pont) egyáltalában nem vehető — a tervezet keretében — lelkészi fizetésnek, — nem is említve az u. n. successionalis pénzt (díj. 7-ik pont), melyet az egyház nem évenként, hanem csak a hivatal elfoglalásakor s visszafizetés kötelezettsége mellett, ad lelkésznek s így a díj-levélben helyet egyáltalában nem foglalhat: visszateszi közgyűlés a tervezetet egyháztanácsához, azzal az utasítással, hogy a hiányokat pótolva s a fentjelzettek figyelembe vételével szerkesztett új díj-levelet egy eredeti és két másolati példányban csatolva, egy a régi és új díj-levelet szembeállító — összehasonlító — táblázattal együtt, a végleges elbírálás céljából, őszi közgyűlésünkhöz terjessze be.

Megengedi azonban közgyűlés, hogy a lelkészi javadalom ebben az évben, a most beterjesztett — s a lelkészi meghívás alapjául szolgált — tervezet szerint szolgáltassék ki.

9. sz. A vajdai ev. ref. egyháztanács kérvényt terjeszt be, a lelkészi és tanítói fizetések fixirozása s az egyházi adózásnak új alapokra fektetése tárgyában.

A beterjesztett munkálat szerint a lelkész fizetése az államtól nyert kiegészítéssel 1600 korona; a tanító fizetése pedig — a tandíjjal együtt — 899 kor. 20 fillérben állapíttatnék meg, s az eddigi igazságtalan és a

szegényebb néposztályt súlyosan terhelő adózási rendszer megszüntetésével, a személyes és birtok aránylagos adózás hozatnék be oly módon, hogy személyes adót minden pár fizetne 5 koronát, özvegy 2 k. 50 fill., a birtok után pedig 1—5 korona állami adóig 2 koronát, 5—10-ig 4 koronát, 10—15-ig 6 koronát stb. így emelkedvén minden további 5 koronás cikluson keresztül 2 koronával az egyházi adó 18 osztályon át, mely osztályban a birtok utáni adó 36 korona lenne, az öt korona személyes adón kívül.

A tervezet szerint a szükséglettel szemben még mindig 189 k. 63 fillér fedezeti hiány áll fent, mely összeget az eddig a belhivatalnokok használatában levő földek parcellánkénti haszonbérbe adásából akarja behozni az egyház.

Ezen tervezett adókulcsot — a csatolt presbyteri és egyházközségi gyűlések jegyzőkönyveinek tanúsága szerint úgy egyh.-tanács, mint egyh.-községi közgyűlés egyhangulag elfogadta s annak helyben hagyását és megerősítését azon záradék mellett kéri egyháztanács, hogy ezen egyházi adókulcs szerinti kivetés csak addig maradjon érvényben, míg a zsinatnak az egyházi adók arányosítása tárgyában hozott határozata törvénynyé válik, a mikor is az adók az új egyházi törvények alapján vettetnének ki.

Közgyűlés a beterjesztett tervezetet jelen alakjában nem erősíti meg. Már maga a fizetés rendezés kiindulási pontja nemcsak helytelen, hanem a legnagyobb mértékben jogtalan is, a mennyiben a lelkész és tanító használatában levő földeket, az egyház hivatalnokaitól elvéve, azoknak egy ideig lehető magasra fokozott haszonbéri értékesítésével nyilvánvalóan nyereszkedni akar, holott a belhivatalnokok javadalmasására adott földek, azok használatából semmi körülmények közt el nem vonhatók és arról lemondani, vagy azon földeket hasznosítás végett az egyháznak átengedni, az egyházi felsőbb hatóság engedélye nélkül sem lelkésznek, sem tanítónak joga nincs. Épen azért a legnagyobb mértékben helyteleníti közgyűlés a vajdai egyház lelkészének a törvényről való nagymérvű

megfelelkezést tanusító azon eljárását, mely szerint a lelkészi javadalom egyik alapját képező földek haszonélvezetéről az egyházi felsőbb hatóság engedélye nélkül lemondván, megengedte, hogy azokat az egyház adhassa haszonbérbe. Kötelezőleg utasítja ennél fogva a közgyűlés lelkészt, hogy az egyház által jogtalanul bérbe adott lelkészi földek haszonbérét — a gondnok vagy az egyház más megbizottjának teljes kizárásával — haszonbérlektől ezen évben ő maga szedje fel, — szükség esetén egyházmegyei ügyész közbejöttével is — a jövő évben pedig a jelenlegi bérleti szerződés megszüntetésével a lelkészi földeket vegye vissza saját — tetszése szerinti használatába. Ez alkalommal komolyan figyelmezteti közgyűlés a vajdai ev. ref. egyház presbyteriumát, hogy a törvényben előirt s hivatali esküvel is fogadott köteletségéhez képest az egyház felzavart békéjének helyreállítására minden lehetőt kövessen el, de ezt a békét ne törvénysértéssel — mert az békére sohe sem vezethet — vagyis ne a belhivatalnokok használatába adott földeknek — egy pár évig talán haszonnal kecsegtető, de később az egyházra nézve bizonyára helyrehozhatatlan károkat okozó elvételével, hanem az egyház tagok józan felvilágosítása s a törvények szigorú megtartása és megtartatása által igyekezzék létrehozni.

Végül utasítja közgyűlés úgy a presbyteriumot, mint az egyház hiveit, hogy egyházi adózásuk rendezésével várják be a zsinati törvényeknek egy-két hó alatt bekövetkező szentesítését — s az országgyűlés által remélhetőleg rövid idő alatt nagyobb államsegély kiutalását — a mikor is annak az egyházi adózásra vonatkozó méltányos rendelkezései alapján, — a most beterveztelt s tagadhatatlanul még mindig nagyon magas adózási kulcs helyett, egy sokkal méltányosabb s a hivek adózási képességét minden irányban figyelembe vevő és sehol nem terhelő adókulcs szerint rendezhetik egyházi adózásuknak most még függőben levő kérdését.

10. sz. Tárgyaltatott a kéczi egyháztanács kérvénye, melyben az általok 251 k. 60 fillérben megállapított egyházi közmunka váltság díjának oly módoni kivethetésének engedélyezését kérik, hogy a természetbeni szolgálatot minden egyháztag teljesíthesse ugyan, de a ki nem akarja teljesíteni, az a presbyterium által megállapított s egyház községi közgyűlés által is elfogadott váltságdíjat és pedig 1 kor. egyházi adó után 1 kor. 15 fillért legyen köteles fizetni.

Amennyiben a beterjesztett kérvényhez nincs semmi okmány csatolva, a melyből megállapítható lenne, hogy a kéczi ev. ref. egyháztagnak évi egyházi közmunkája pénzértékben milyen összeget képviselhet: közgyűlés a közmunka váltságot meghatározott — fix — összegben nem állapítja s nem erősíti meg, de mert a közmunka megváltás az egyháznak tisztán belügyét képezi és a tervezett megváltáshoz ugy egyháztanács, mint egyházközségi közgyűlés hozzájárult — azt helyben hagyják.

11. sz. A egyházmegyei lelkészi gyám és nyugdíj intézet közgyűlése tudomásul vétel végett jelenti, miszerint Végh József gyámintézeti pénztárnok 1905. évi számadása, ugy kezelő válaszmány, mint gyámint. közgy. által megvizsgáltatván, minden tételeiben nyugtákkal és ellen nyugtákkal igazoltnak s teljes pontossággal vezetettnek találattott s részére a felmentvény a szokásos fentartások mellett megadatott.

Közgyűlés a Végh József gyámintézeti pénztárnok részére megadott felmentvényt tudomásul veszi s a beterjesztett számadás főbb tételeit feltüntető kimutatást jegyzőkönyvbe vétetni rendeli.

Az 1905. évi számadás főbb összegekben.

I. Bevétel.

	kor.	fill
1. Az 1904. évi zárlat szerinti főösszeg	75291	77
2. A leirt összegből Nemes G. tartozásába visszafizeltetett	324	—
3. Kötvény kamat 1905. évre kivette	5677	50

	kor.	fill.
4. Kötvény késed. kam. 1905. évre kivette	169	48
5. Évjáradék kamat	46	58
6. 1905. évi évjáradék	60	—
7. Államsegély 1905. évről	1070	—
8. Baldácsi-alap 1904. és 1905. évekről .	180	90
9. A leirt évjáradék hátrányból ifj. Szabó József visszafizetett	260	—
10. A lelkészi nyugdíjalapra befolyt ad.:		
Kovács András	13	40
Babós János	12	—
Konrád László	8	—
Fráter Zoltán	8	—
Magyari Miklós	4	—
Dobozy Kálmán	8	—
Fényes Endre	18	—
11. Az 1905. évben kiadott kölesön után kötvény bevétel	9480	—
12. M.-falvai takarékbán tőkésítés betét . .	37	90
13. M.-falvai keresk. banknál betétkönyv .	7133	10
14. Érsemjéni hitelszöv. banknál betétkönyv	617	50
15. Az m.-falvai keresk. banknál nyugdíj alapra tőkésített összeg után betétkönyv	182	57

Összes bevétel: 100602·70

szóval: Egyszázezerhatszázkettő korona és 70 fillér.

II. Kiadás.

	kor.	fill.
1. Gyám díjasoknak kifizetett	4602	—
2. Kezelési, iroda és bélyegköltés	1033	78
3. Orsz. lelk. gyámint. fizetett	1382	20
4. Keresk. bankba betétt	7133	10
5. „ „ lelk. nyugd. int. könyvén	182	57
6. Érsemjéni szövetkezetbe tétetett	617	50
7. Kötvényre kiadatott	9480	—
8. M.-falvai bankba betett kamat	37	90
Összes kiadás:	24469	05
Leiratott a követelésekből	7	82

Összes kiadás a leirással együtt: 24476·87

szóval: huszonnégyezernégyszázhetvenhat korona 87 fillér.

M é r l e g :

	kor.	fill.
Összes bevétel az 1905. évben	100602	70
Összes kiadás a leirással együtt	24476	87
1905. decz. 31-iki zárlat:	76125	83

szóval: hetvenhatezeregyszázhuszonöt korona 83 fillér.

Jegyzet. A lelkészi nyugdíj intézet vagyona:

525. sz. kötvényen kölcsön adva	1000	—
Keresk. bankban betétkönyvön	712	—
Összesen:	1712	—

Vagyon kimutatás az 1905. december 31-én.

1. Kötvény kölcsön tőke	66155	95
2. Régi kamat hátrány	2106	66
3. Kamat 1905. évről fent maradva	1470	98
4. Késed. kam. 1905. évről fent maradva	116	69
5. M.-falvai keresk. bank betét	3733	10
6. M.-falvai Takarékné bank betét	528	42
7. Nyugdíjalap M.-falvai keresk. bank betét	712	—
8. Érsemjéni hitelszövetkezethetnél betét	617	50
9. Évjáradék hátrány	674	53
10. Készpénz maradvány	10	—
Összes vagyon 1905. decz. 31.	76125	83

szóval: hetvenhatezeregyszázhuszonöt korona 83 fillér.

Összehasonlítás :

	kor.	fill.
Az 1905. decz. 31-iki zárlat	76125	83
Az 1904. decz. 12-iki zárlat	75291	77
1905. évi vagyon szaporulat:	834	06

*Költség előirányzat az 1906. évre.***I. Bevétel.**

	kor.	fill.
1. Az 1905. évi zárlat szerinti főösszeg	76125	83
2. 66155.95 K. kötv. kölcs. 7 és 8% kam.	4962	70
3. 3733.10 K. keresk. bank betét 4% kam.	149	32

	kor. fill.
4. 528·42 K. M.-falvai tak. betét 4% kam.	21·14
5. 617·50 K. Semjéni szövetk. betét 4% k.	24·70
6. 712— K. Nyugdíjalap 4% kamat . . .	28·48
7. Államsegély 1906. évre	1070—
8. Baldácsi-alap „ „	90—
Összes bevétel:	82472·17

szóval: nyolczvankettőezernégyszázhetvenkettő korona
17 fillér.

II. Kiadás.

Gyám díjasoknak és pedig:

	kor. fill.
1. Szőke Jánosné	540—
2. Néh. Fazekas Mihályné	135—
3. Szikszay Józsefné	540—
4. Ember Józsefné	400—
5. Nagy Péterné	400—
6. Béressy Dánielné	400—
7. Lipcsei Pálné	300—
8. Bajza Antalné	540—
9. Tatai Krisztina	134—
10. Simon Emma	134—
11. Kovács Józsefné	134—
12. Thamássy Lajosné	540—
13. Orsz. gyámintézetbe fizetendő .	1012·16
14. „ „ 15 nem részv. lelk. per 27 K.	405—
15. Lelkészi nyugd. alapra fizetendő	100—
16. Kezelési költség: Pénztárnok díja	761·25
17. „ „ 3 ülnök díja .	90—
18. „ „ Jegyző díja .	50—
19. „ „ Ügyvéd díja .	100—
20. „ „ Iroda átalány	20—
21. „ „ Nyomtatvány, bélyeg	30—
Összes kiadás:	6765·41

kor. fill.

Az 1906. évre előirányzott bevétel: 82472·17

Az 1906. évre előirányzott kiadás: 6765·41

Előirányzott zárlat: 75706·76

Összehasonlítás.

	kor. fill.
Az 1905. évi zárlat szerinti föösszeg:	76125·83
Az 1906. évre előirt zárlat „	75706·76
Mutatkozó fogyás:	419·07

12. sz. Egyházmegyei lelkészi gyámintézet kezelő választmánya jelenti, miszerint az 1904. évi tavaszi egyházmegyei közgyűléstől vett megbízatásához képest, megvizsgálta Végh József gyámint. pénztárnoknak az országos lelkészi gyámintézetre vonatkozó 1905. évi számadását és azt minden tételeiben rendben találta.

Az országos lelkészi gyámintézetről vezetett számadás az 1905. évről a következő számadatokat tünteti fel:

Az 1905. évre ájtött hátrány	1193 kor. 45 fill.
„ „ kivetett belépési járulék	394 kor. 13 fill.
„ „ kivetett tagsági díj	1965 kor. 84 fill.
Késedelmi kamat	37 kor. 18 fill.
Összesen:	3590 kor. 60 fill.

Az 1905. éyben befizettetett és a föld- bitel intézethez beküldetett	2695 kor. 77 fill.
Hátrány 1905. decz. 31-én	894 kor. 83 fill.

Közgyűlés a jelentést általánosságban tudomásul veszi, a hátrányokra vonatkozólag pedig megbizsa és felhatalmazza nagytiszt. esperes urat, hogy a gyámintézeti pénztárnok által kimutatandó hátralékos lelkészek ellen, egyházmegyei ügyész által a peres eljárást indíttassa meg.

13. sz. Olvastatott egyházmegyei számvevőszéki elnök Dr. Babós János ur jelentése az 1905. évi egyházi és egyházmegyei számadásokról, a mint következik:

Nagytiszteletü és tekintetes egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházmegyei számvevőszék az általa megvizsgált egyházmegyei és egyházközségi számadásokról, vizsgálatának eredményét a következő jelentésben foglalhatja össze:

Az a szomorú tapasztalat, a melyet a számvevőszek a múlt évi tavaszi közgyűléshez beterjesztett jelentése szerint, az egyházmegyei közalapról és házi segélypénztárról szerzett, a 1905. évi számadások átvizsgálása után nemcsak hogy nem enyészett el, hanem növekedett. Ugyanis a közalapi pénztárnál az 1904-ik év végén észlelt 2415 k. 50 f. hátralék az 1905-ik év végén 3287 k. 50 fillérre emelkedett; és csak fokozza a bajt az a körülmény, hogy ez a nagy hátralék aránylag kevés egyházközséget terhel, úgy hogy ezek az egyházközségek rövid idő alatt az anyagi elzúllás útjára jutnak, ha a hátralékok további szaporodása ellen a nagytiszteletű és tekintetes Egyházmegyei közgyűlés erélyes intézkedést nem tesz. Különösen nagy összeggel szerepelnek a hátralékok között Margitta, Hegyköz-Szent-Imre és Érkeserű egyházközségek.

A házi segély pénztárnál a közigazgatási alap hátralék 2272 k. 13 f., kamat hátrány 330 k. 94 f., bekebelezési díj hátrány 293 k. 14 f., kerületi jegyzőkönyvi díj hátrány 391 k. 23 f., összesen 3287 k. 54 f.

Eme két pénztárra vonatkozólag mindenképp előt az javasolja a számvevőszék, hogy a számadó Vecsey Sándor pénztárnok urnak, ki a számadást teljesen rendesen és kifogástalanul teljesítette, a felmentvény adassék meg; ennek utánna megismételjük ama múlt évi javaslatunkat, hogy utasítsák Vecsey Sándor egyházmegyei pénztárnok ur, miszerint a hátralékosok kimutatását az egyházmegyei ügyész urnak adja át, az egyházmegyei ügyész ur pedig kéressék fel, hogy annak alapján a hátralékokat hajtsa be.

Az egyes egyházközségek, Bogyoszló és Margitta kivételével, számadásaikat beadták. A számvevőszék, eltekintve egyes apróbb hibáktól, a beadott számadásokat általánosságban rendben találta, a hibákra pedig az illető számadókat figyelmeztette. Különösen kiemelendőnek találja a számvevőszék azt az észleletet, hogy sok egyházközség a külön vagyont képező alapítványokról egyáltalában nem küld számadást a számvevőszékhez. Ugy látszik azonban, hogy ez csak a számadási kötelezettségnek olyan téves értelmezéséből származik, mintha ezeket a számadásokat nem tartoznának beküldeni; ez okból nem nevezzük meg külön-külön azokat az egyházközségeket, a melyek az

alapítványokra vonatkozó számadásokat be nem küldötték és pedig annál kevésbé, mert valamennyit biztosan nem tudjuk. A beadott számadások közül Micske községét tartjuk felemlitendőnek azért, mert ott az egyházi adó hátralék az év végén felette nagy összeget — 476 koronát — tett. Nagy-Létán pedig több olyan kamatot és haszonbér tartozást találtunk, a melyek több mint három év óta vannak hátralékban. Végül jelentjük azt is, hogy Bogyoszló, Margitta, Vajda, Kakad, Nagy-Léta az 1906. évre szóló költségelőirányzatot, Csokaly pedig az 1905. évi magtári számadást be nem küldötte.

Javaslataink a következők:

1. Méltóztassék a bogyoszlói egyházközség lelkésze és gondnoka ellen, mivel számadásukat már ötödik év óta nem küldik be, a fegyelmi eljárást elrendelni és őket a számadásoknak és költségelőirányzatnak azonnali be-terjesztésére utasítani.

2. Margitta egyházközség lelkészét és gondnokát kötelezni arra, hogy az 1905. évi számadást és 1906. évi költségelőirányzatot folyó évi június hó 1. napjáig a köri számvevőhöz fegyelmi eljárás terhe alatt küldje be.

3. Csokaly egyházközség lelkészét és gondnokát a magtári számadásoknak záros határidő alatt való beküldésére utasítani.

4. Végül méltóztassék Vajda, Kakad és Nagy-Léta községeket az 1906. évi költségelőirányzat pótlólagos beküldésére utasítani és egyuttal valamennyi egyházközséget figyelmeztetni arra, hogy számadási kötelezettségük nemcsak a magtárakra és egyházi adókra, hanem a külön alapokra és alapítványokra is kiterjed, a számadások kapcsán erről is számoljanak, és ha ezt jövőre is elmulasztják, azt az egyházmegye fegyelmi vétségnek fogja tekinteni.

Tisztelettel

Dr. Babos János

számvevőszéki elnök.

Kögyülés a jelentést tudomásul veszi s az abban foglalt indítványok alapján a következő határozatokat hozza:

a) A közalapi és házi segély pénztári hátrányokra nézve. utasítja Vecsey Sándor egyházmegyei pénztárnokot, miszerint a hátralékosok kimutatását tegye át egyházmegyei ügyészhez; egyházmegyei ügyész urat pedig felkéri közgyűlés, hogy a hozzá át tett kimutatás alapján a hátrány tartozásokat per útján is hajtsa be.

b) A bogyoszlai és margittai egyházak lelkészei és gondnokai utasítatnak, hogy 1905. évi számadásaikat s az 1906. évre vonatkozó költségeloirányzataikat folyó évi jun. 1-ig a köri számvevőhöz fegyelmi eljárás terhe alatt küldjék be.

c) A csokalyi egyház lelkésze és gondnoka utasítatnak, hogy a magtári számadás f. évi jun. 1-ig köri számvevőhöz küldjék be.

d) A vajdai, kakadi és nagylétei egyházak lelkészei és gondnokai utasítatnak, hogy 1906. évi költségeloirányzataikat f. évi jun. 1-ig köri számvevőhöz küldjék be.

e) Az egyházmegye összes lelkészei és gondnokai utasítatnak hogy jövőre a gondnoki számadás körébe szorosan nem tartozó alapok és alapítványokról is rendszeresen vezetett számadást terjesszenek be a számvevőszékhez.

14. sz. A hegyközszentmiklósi egyházközség a hegyközszentmiklósi 272. sz. tkvi betétben foglalt ingatlant 600 koronáért temetkezés céljára megvásárolván, a szerződés jóváhagyását kéri.

Minthogy a megvásárolt ingatlan a régi és újabb temető között fekszik, ennél fogva az egyházmegyei közgyűlés a szerződéshez, melyet az egyháztanács és egyházközségi közgyűlés elfogadott, a maga részéről is hozzájárul és felsőbb megerősítés végett azt az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli; figyelmezteti azonban az egyházközséget, hogy temetkezés céljaira a politikai község tartozik földet adni.

15. sz. A köbölkuti ev. ref. egyházközség az 1905. évi ápr. 27-én tartott egyházmegyei közgyűlés által 28.

a. hozott határozatával megerősített és az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendelt, onnan azonban pótlás végett visszaküldött adás-vételi ügyet az utasítás értelmében pótolván, ismét bemutatja.

Az egyházmegyei közgyűlés, hivatkozással az 1905. évi ápr. 24-én hozott 28. számú határozatára, az adás-vevési szerződést jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

16. sz. A bályoki ev. ref. egyházközség egy nyilatkozatban elismervén azt, hogy a bályoki 36. sz. tkvi betétben A+1. sor 341. hrsz. a. felvett ingatlan a tkvi betétszerkesztés alkalmával tévesen jegyeztetett át az egyházközség tulajdonába, mert az, mint községi iskolai alapvagyon Bályok községet illeti, — az erről kiállított nyilatkozatot jóváhagyás végett bemutatja abból a célból, hogy az ingatlan a jogos tulajdonos tkvi tulajdonába átirható legyen.

Az egyházmegye az átruházást tartalmazó nyilatkozathoz, melyet az egyháztanács és egyházközségi közgyűlés jóváhagyott, szintén hozzájárul és felsőbb megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

17. sz. Az éradonyi ev. ref. egyház az éradonyi 37. sz. tkvi betétben foglalt s ezelőtt lelkészi javadalmaszt képezett szőlőföldet, mivel kipusztult és nincsen, a ki újratelepítésére vállalkoznék, eladta és kéri az erre vonatkozó szerződés jóváhagyását.

Az egyházmegyei közgyűlés az egyháztanács és egyházközségi közgyűlés által jóváhagyott eladást szintén jóváhagyja, azzal a határozott kikötéssel azonban, hogy a vételárat képező 555 korona el nem költhető, hanem gyümölcsözőleg kezelendő s annak kamatait a mindenkori lelkész jogosított élvezni. Ilyen kikötéssel a szerződés jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztendő.

18. sz. A bogyoszlói ev. ref. egyházközség bejelenté, hogy az urbéri közös erdőnek azt a termését, a mely a most következő 28 éven át vágatás és felosztás alá kerülne, a tulajdonos volt urbéres közönség miniszteri engedély mellett eladta abból a célból, hogy a vételárat ingatlan vásárlására fordítja. Az erdőből az egyházközséget 2400/102900-ad rész illeti telekkönyvileg és ennek arányában az 53000 koronát tevő vételárból az egyházra 840 korona 96 fillér esik; ebben azonban a nagyváradai lat. szert. Püspökség által a bogyoszlói ev. ref. egyháznak adományozott erdő 28 évi termésének eladási ára is befoglaltatik. A megvett ingatlanokból a bogyoszlói egyházközséget a tulajdon arányában 5 hold 513 □-öl illeti, a melynek vételára 1310 K. 15 ft. tesz. Minthogy pedig az eladott erdőtermésért 840 K. 96 ft. kap, e szerint a vételárat az egyház az egyházközségi pénztárból 469 K. 16 fillérrel fogja pótolni. A 840 K. 96 f. vételár az egyházközségi lelkészt és tanítót illetné és jogosítottak lennének azt 28 év alatti egyenlő részletekben felvenni; de mivel azt az egyházközség a megvett föld vételarába fordítja, ennél fogva a lelkészszel és tanítóval szemben kötelezte magát, hogy ezt az összeget 28 évi, egyenként 182 K. 20 filléres részletben az egyházközségi tagokra kivetendő pótdóból megfizeti; 28 év elmúltával pedig lelkész és tanító ismét az erdő termésének természetbeni élvezetébe lépnek. Kéri tehát ennek az intézkedésnek jóváhagyását.

Az egyházmegyei közgyűlés tudomásul veszi, hogy a bogyoszlói közös erdő 28 évi termése, melyből az egyházközséget 2400/102900-ad rész illeti, miniszteri engedély mellett eladatott; beleegyeznek továbbá abba, hogy az 53000 K. vételárból az egyházközségre eső 840 K. 96 f. a volt urbéresek által megvett ingatlanokból az egyházközségre eső 5 hold 513 □-öl területű ingatlan vételárának törlesztésére fordíttassék, mindazonáltal az egyházközségnek azzal a határozott kötelezettségével, hogy mostantól kezdve 28 éven át tartozik az egyház belhivatalnokai részére évenként 182 K. 20 fillért a tőlük elvont erdőtermés 28 évi vételára fejében kár-

pótlásul kifizetni, 28 év múlva pedig a belhivatalnokokat az erdő termésének természetben való élvezetébe visszahelyezni. Feljogosítja az egyházközséget, hogy a belhivatalnokoknak általa fizetendő évi 182 K. 20 fillért 28 éven át pótdadóval fedezze, valamint feljogosítja az egyházközségi elöljáróságot, hogy a megkötendő adásvételi szerződést az egyházközség képviselőjében aláírja; utasítja azonban az egyháztanácsot, hogy az adásvevési szerződést annak elkészítése után jóváhagyás és felsőbb megerősítés végett ide terjeszse fel, mert addig azt végleg megerősíteni nem lehet. Elrendeli végül a közgyűlés, hogy terjesztessék fel az ügy az egyházkerületi közgyűléshez abból a célból, hogy méltóztassék hozzájárulni az egyházközség amaz intézkedéséhez, mely által az erdő termésért befolyó 840 K. 96 f. vételárat ingatlan vételárába fordította és e helyett a belhivatalnokoknak évenként 28 éven át 182 K. 20 fillért fizet és ezt pótdadóval fedezi.

19. sz. Buzogány Dénes ujlétai ev. ref. tanító az iránt folyamodik, hogy azt a szőlő és dohány földet, melyet az ujlétai lelkész és tanító az 1889. évben egymás közt elcserélt, az egyházmegyei közgyűlés rendelje vissza az ő birtokába. Előterjeszti kérvényében, hogy a lelkész birtokába jutott tanítói föld egyrészét a lelkész szőlővel betelepítette és a telepítést ő folytatni szándékozik.

Mint hogy a kérvény mellékletei szerint a kérdéses föld csakugyan a tanító javadalmazásához tartozik, ennél fogva az egyházmegyei közgyűlés elrendeli, hogy az a szőlőföld a tanító élvezetébe visszaadassék, de csak az alatt a feltétel alatt, ha a tanító az ujlétai ev. ref. egyháznak a telepítési költség fejében, melyről az előző lelkész lemondott, az egyház pénztárába 100 koronát befizet a folyó évi december hó 1. napjáig.

20. sz. Az asszonyvásári ev. ref. egyház a tulajdonában álló pinczét, melyet ez előtt a belhivatalnokoknak járó borfizetés összegyűjtésére használt, de a mely már e célra nem szükséges, mert a borfizetést készpénzzel megváltotta, eladni szándékozik.

Az egyházmegyei közgyűlés az eladást elvileg nem ellenzi; figyelmezteti azonban az egyháztanácsot, hogy eladás esetében a szerződést elfogadás és felsőbb megerősítés végett mutassa be.

21. sz. A csokalyi ev. ref. egyházközség az iránt folyamodik, hogy mivel az általa hivatalából elbocsátott Bányai István tanító az egyházközséget a világi bíróság előtt egy évi fizetéséért beperelte, ennél fogva vegye ki az ügyet a bíróság kezéből és ez által óvja meg az egyház autonómiáját.

Az egyházmegyei közgyűlés a kérelmet elutasítja, mert egyrésztől nincs módjában az ügyet a világi bíróság bírálata alól elvonni, másrésztől pedig nem látja megsértve az egyház autonómiáját.

22. sz. Az ujlétai ev. ref. egyház felügyeletével megbízott Bányai László bagaméri lelkész jelenti, miszerint az ujlétai egyház anyagi ügyeinek rendezése céljából 1905. szeptember 26-án tartott egyházmegyei közgyűlés 23. számú határozatával engedélyezett azon módzat, hogy a lelkészi hivatal 3 évig — 600 koronával díjazott — adminisztrátorral láttassék el, a lelkészi jövedelemnek ezen összegben felüli része pedig évről-évre az adósságok törlesztésére fordíttassék: nem vezetett óhajtott sikerre, a mennyiben az adminisztrátornak kiküldött Peley József IV. éves hiltanhallgató jövedelmesebb s. lelkészi állást nyervén, időközben ott hagyta az ujlétai egyházat, minek folytán most az egyház — a jelzett díjazás mellett adminisztrátor nem ajánlkozván — ismét lelkész nélkül van. — Javasolja ennél fogva felügyelő lelkész, hogy az ujlétai egyház köteleztessék a lelkészi hivatal betöltésére.

Közgyűlés a felügyelő lelkész jelentéséből meggyőződve az ujlétai egyház részére enge-

délyezett mentési kísérlet sikertelenségéről, a további hasonló kísérletezés határozott eltiltásával kötelezi nevezett egyházat, hogy a lelkészi hivatalt haladéktalanul töltsse be. — Egyszersmind felhívja a közgyűlés a Nagyt. esperes urat, hogy az ujlétai lelkészi hivatal betöltésére nézve a szükséges előintézkedéseket mielőbb eszközölje.

23. sz. Olvastatott a nagyváradi leány internátus igazgató bizottságának 1906. február 23-án tartott ülésének 6-ik jegyzőkönyvi száma, melyben a különféle alapokról vezetett számadásokról, Sulyok István esperes, volt pénztáros felmentéséről, új pénztárnok: Kiss Elek számadásának megvizsgálásáról hozott felmentő határozat. Tudomásul vétetik.

24. sz. Olvastatott a nagyváradi ref. tanítónőképző-intézet igazgató bizottságának 1905. nov. 17-én tartott gyűlésében felvett jegyzőkönyv 3-ik s 4-ik száma, melyben felhivatik egyházmegyei közgyűlésünk, miszerint az intézet felett felügyeletet gyakorló igazgatótanácsba 3 férfi tagot, az internátusi albizottságba pedig 3 nő tagot válasszon.

Közgyűlésünk a megerősített s hivatolt rendtartás értelmében a tanítónőképző-intézet igazgatótanácsába Fényes Endre, Végh József s Szalmáry Sándor urakat, az internátusi albizottságba pedig Fényes Endréné, özv. Zsigó Endréné s Marjay Péterné urnőket választja meg. Jelen jegyzőkönyvi szám a bizottság elnökével, nt. Sulyok István esperes urral s minden megválasztott bizottsági taggal közlendő.

25. sz. Tárgyaltatott a szalacsi egyháztanács 1905. május 21-én tartott ülésében felvett jegyzőkönyvnek 2. sz. a. hozott határozata, melyben előzőleg 1905. április 27-én tartott egyházmegyei közgyűlésünknek 41. sz. a. hozott ama végzését, miszerint fitanító Tóth Miklóstól jogtalanul elvett kert, illetve udvar részt az egyház haladéktalanul bocsássa át nevezett tanító használatába — hatályon kívül helyezni kéri s az egyház képviselőjének meghallgatása után újabb végzés hozataláért folyamodik.

Közgyűlés előző határozatát újabb indoklás nélkül teljes egészében fenntartja, a szalacsi egyházközs. kérelmét elutasítja, annyival inkább, mert az egyházat most is egyedül képviselő gondnok, Fazekas András nyilatkozata szerint az egész ügyet inkább a belhivatalnokok között meg nem engedett, ott azonban folyton fentálló ellenszenv s viszálykodás hozta szőnyegre.

26. sz. Tárgyaltatott a kakadi ev. ref. egyház kérelme, melyben avult temploma kijavításának költségeire 1600 koronának a debreczeni főiskolától leendő kölcsönvehetéséért folyamodik, jelezvén, hogy a felveendő kölcsön kamatait s a törvényes évi törlesztési részleteket az egyház közszükségleteire hagyományozott „Kovács“ alaptól fogja fedezni.

Közgyűlés a beterjesztett kérvényt s mellékleteit átvizsgálva, — tekintettel az építkezés elodázhatatlanságára — a kölcsön felvételét megengedi s felsőbb jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni határozza.

27. sz. A g. petrii ev. ref. egyház presbyteri s egyházközségi közgyűlésben hozott egyhangu határozatokkal támogatott kérvényében azért folyamodik az egyhm. közgyűléshez, hogy miután bemutatott számadása s költség-előirányzata szerint házi pénztárában már ez évben több mint 400 kor., sőt remélhetőleg minden évben több-több maradványa mutatkozik, — engedtessek meg neki, hogy ezen összeg egy részét a szegények s így nagyobb mértékben terhelt ev. ref. hivek egyh. adó terheinek csökkentésére használhassa fel, anélkül, hogy a vagyonosabbak nagyobb teherrel illetetnének.

Csatolja a régi s a tervezet szerint alakított egyh. adókulcsot:

Az eddigi kulcs szerint a teljesen vagyontalanok fizettek 45 l. rozstól és 1 K. 40 fillért, mint személyadót. A csak házzal bírók személy és vagyon után 90 l. rozstól és 4 kor. 20 fillért. A földdel bírók vagyoni arányban fizettek 120 l. rozstól és 5 kor. 60 fillértől feljebb 3 Hl. 90 l. rozsig és 18 kor. 20 fillérig. Vegyes házasok és

özvegyek a rendes személyadónak felét fizették. Eszerint az egyh. adó végösszege volt eddig $97\frac{1}{2}$ köből rozs és 546 kor; ebből lelkészi illetmény 65 köből rozs, tanítói illetmény pedig $32\frac{1}{2}$ köből.

Az új adókulcs alapján fizetnének jövőre a teljesen vagyontalanok 20 l. rozst és 1 koronát, a házzal birók 40 l. rozst és 2 koronát, a földdel birók pedig 50 l. rozstól és 2 kor. 50 fillértől kezdve 3 Hl. 90 l. rozsig és 18 koronáig. Vegyes házasok és özvegyek a rendes személyadónak felét fizetik.

Igy a tervezet szerint leginkább a szegényebb néposztály egyh. adója csökken, míg a legvagyonosabb és legtöbb adót fizető tagok terhe a régi marad. A begyült egyh. adó végösszege 77 Hl. rozs és 308 kor. készpénz, melyből lelkészi illetmény lesz az eddigi 65 köből rozs helyett 50 Hl., tanítói illetmény pedig lesz az eddigi $32\frac{1}{2}$ köből rozs helyett 25 Hl.

Az így előálló 33 köből rozs különbözet lelkész és tanító részére az egyház pénztárából pénzül fog fizettetni.

Közgyűlés örömmel erősíti meg a szegényebb hívek terhének könnyítését célzó újabb kivetési kulcsot, mely a g. petrii ev. ref. egyház rendezett anyagi viszonyait s erősödését fényesen dokumentálja.

28. sz. Az értarcsai ref. egyház, hogy megrongált templomát és tornyát — a bemutatott terv és költségelőirányzat szerint — kijavíthassa: kéri egyházmegyei közgyűlésünket, hogy a költségek fedezésére takaréknagytárából 400 korona értékű rozst eladhasson, a Tóth István féle — s egyenesen építkezésre hagyományozott — alap kamataiból 400 koronát felhasználhasson, s végre a még szükséges 600 koronát a hívekre állami adó arányában vethesse ki.

Közgyűlés megengedi, hogy az értarcsai egyház a bemutatott költségelőirányzat keretén belől, a jelzett források felhasználása mellett eszközölje a célba vett s halaszthatatlan javításokat.

29. sz. Monospetrii ev. ref. egyházközség előterjeszti, hogy a megállapított tervrajz és költségvetés szigorú betartása mellett a templom, torony és előkönyörgői lak építését ez idő szerint — az egyház és egyháztagok tehetetlensége folytán — nem foganatosíthatja. Kéri az egyházmegyét, hogy most egyelőre csak a templom épségben maradt falát tetővel elláthassa, legalább egy kisebb harangot beszerezhessen, a templomot szószék, karzat és székekkel elláthassa. Kéri továbbá az egyházmegyét, hogy a rendelkezésére álló államsegély pénztárból 2—3 évig az eddiginél nagyobb segélyezésben részesítse, a vedresábrányi egyházzal — mint a szerencsétlenségek által egyaránt sújtott s könyöradományok gyűjtése végett közösen kibocsátott kérelmező „Esdő szózatát“ a saját körében az egyházmegye ajánlja s ezen „Esdő szózatát“ méltóságos és főtiszteletű püspök urhoz is ajánlás végett felterjeszteni kéri.

Minthogy úgy a presbytérium, mint az egyházközség a templomnak ez idő szerint csak tető alá vételéhez, legalább egy kisebb harangnak beszerzéséhez, a templomnak szószék, karzat és székekkel ellátásához hozzájárult s ezen építkezéshez a szükségelt pénz részben meg is van: a közgyűlés a monospetrii egyházközség határozatát azon megjegyzéssel hagyja jóvá, hogy az építkezést meglevő erejükhöz képest foganatosítsák, magától értetődik, hogy az építkezés árlejtéssel lesz foganatosítandó. Az egyházmegye rendelkezésére álló államsegély pénztárból az eddiginél nagyobb segélyezésben részesíti s felkéri Esperes urat, hogy a könyöradományokért „Esdő szózatát“ saját körében ajánlja s ezt ajánlás végett méltóságos és főtiszteletű Püspök urhoz terjessze fel.

30. sz. Olvastatott az érolaszii ev. ref. egyház kérelme, melyben elavult iskolájának és tanítói lakának kijavítását és átalakítását kérik a bemutatott tervrajz és költségvetés szerint s egyuttal kérik az építkezéshez még hiányzó 900 korona kölcsön utjáni felvevését engedélyezni. Bemutatják egyszersmind a vállalkozókkal már 1500 ko-

rona erejéig megkötött építkezési szerződést megerősítés végett.

Minthogy a tervbe vett kijavítás és átalakításhoz úgy a presbyterium, mint az egyházközségi közgyűlés hozzájárult: az egyházmegyei közgyűlés a kérelemnek helyt ad, a bemutatott tervrajzot és költségvetést megerősíti, a 900 K. kölcsön felvételét jóváhagyja. A vállalkozókkal megkötött szerződést pedig oly értelemben hagyja jóvá, hogy azokra pótlólag rávezetendő lesz, hogy „vállalkozók a munkát folyó évi szeptember hó 1-ére befejezni tartoznak s az esetben, ha vállalkozók a munkát folyó évi szeptember hó 15-ig be nem fejeznék, abban az esetben minden hétre tartoznak az egyházközségnek 50 K., azaz ötven koronát fizetni s ezen pótlásban az is felveendő lesz, hogy vállalkozók fizetésüket munkaarányában fogják megkapni. Az így pótoltt szerződések Magyar Miklós egyh.-m. ügyész urnak betekintés végett bemutatandók lesznek.

31. sz. Molnár Mihály bályoki ev. ref. lelkész és Kovács András egyhm. v. aljegyző az 1905. évi szeptember hó 26-án 20. szám alatt hozott határozat értelmében beterjesztik a felsőábrányi egyháztanács által 1906. április 11-én felvett jegyzőkönyvet, mely szerint kiküldetésüknek megfelelően, Felsőábrány községben megjelentek, hogy 1905. évi szeptember hó 26-án tartott egyházmegyei közgyűlésnek 20. szám alatt hozott határozatát toganatosítsák. Sajnos azonban, hogy megbízatásuknak eleget nem tehettek, amennyiben a templom és lelkészlak építésének ügye teljesen megváltozott, mivel a lelkészi lakul megvenni szándékolt Böttger-féle ház időközben egy magán ember által megvétetett s így az egyházközség tervbe vett templom és lelkészlak építésétől elesett; minthogy pedig az egyházközségnek megmásíthatatlan akarata az, hogy úgy a templomot, mint a lelkész lakot — melyek eddig a községen kívül állottak — a községben építse föl: a presbyterium azon kérelmét, hogy az építkezést egy jobb időre, a mikor egy oly telekhez juthatnak, amelyen mindkét épületet felépíthetik s ezen

építkezésekre nézve az egyházmegyétől időhaladékat kérnek: pártolólág beterjesztik.

A közgyűlés kiküldötték és a presbyterium jelentését sajnálattal veszi tudomásul. A presbyterium kérelmét, melyben az építéseket az előhozott oknál fogva elhalasztja, tudomásul veszi. Felhívja azonban a presbyteriumot, hogy az építkezésre vonatkozó határozatát az 1907. évi tavaszi közgyűlés elé terjessze be.

32. sz. Olvastatott Józsa Gábor tótii ev. ref. lelkész kérvénye, melyben Sólyom Elek és társai által az 1905. április 27-én 1. bírósági számu végzés értelmében letett 100 korona eljárási költség kiutalását nevezettek részére visszatéríteni kéri.

Miután Sipos János volt tótii lelkész a 100 korona eljárási költséget az egyházmegyei pénztárba befizette, — utasítja a közgyűlés Vecsey Sándor egyházmegyei pénztárnokot, hogy a Sipos János által befizetett 100 koronát Sólyom Elek tótii lakosnak rövid idő alatt posta útján küldje meg.

33. sz. Tanügyi bizottság elnöke a f. évi február havában megejtett dékáni iskola látogatás jegyzőkönyveinek alapján jelenti, miszerint az egyházmegyénk területén levő népiskolák közzül egyetlen egy sincs elégtelen osztályzatú; ellenben — a mi bizonyára örvendetes dolog és igazolja azt, hogy a mi tanítói karunk hivatásának magaslatán áll — kitűnő, jeles és jó osztályzattal 30 iskola van megjelölve. Jelenti továbbá tanügyi bizottság elnöke, hogy a bályoki leány- és a széplaki fitanító, okleveleiket nem saját felekezetünk képezdésében szerezték meg, az ének és vallásból képesítési bizonyítvánnyal nem bírnak.

Közgyűlés a tanügyi bizottság elnökének iskoláink szellemi állapotára vonatkozó jelentését örvendetes tudomásul veszi; a bályoki leány- és a széplaki fitanítót pedig az egyházi törvények 423. §-a értelmében az ének és vallásból pótvizsga tevésére kötelezi.

34. Olvastatott Molnár Mihály bályoki lelkésznek a tanügyi bizottsági elnökségről és a dékánáságról lemondása.

Közgyűlés a lemondást elfogadja s a tanügyi bizottság elnökének Szabó Mihály ottományi; — dékánnak pedig — a margittai körben — Balogh Ferencz margittai lelkészt megválasztja.

35. sz. A székelyhidi ref. egyház beterjeszti Bundi Péter fitanító megválasztásáról felvett jegyzőkönyvét s kéri megerősítését.

Közgyűlés a választást megerősíti, Bundi Pétert bekebelezve kötelezi, hogy a bekebelezési díjat házi pénztárunkba fizesse be, s a jövő őszi közgyűlésünkön a szokásos eskütételre jelentkezzék. A választó egyház szintén köteleztetik az őt terhelő díjak beszolgáltatására.

36. sz. A hegyközszentimrei egyház miután Milotai Imre ideiglenesen alkalmazott orgonista kántor, tanító oklevelét időközben megszerezte; kérelmezi nevezett tanítónak véglegesítését.

Közgyűlés Milotai Imrét állásában véglegesítve megerősíti, s egyh. megyénk rendes tanítóinak sorába bekebelezi, kötelezvéen ugy őt, mint egyházát a bekebelezési díjaknak haladéktalan beszolgáltatására. Tanító az őszi közgyűlésünkön esküt tartozik tenni.

37. sz. Azon törvényellenes és elszomorító tapasztalat alapján, hogy tanítóink közül többen s már régebb idő óta működnek anélkül, hogy hivatalos esküjüket letették volna.

Kimondja a közgyűlés, hogy a folyó évi őszi közgyűlésünkön minden kebelbeli tanító s tanítónő, — ki még eddig esküt nem tett, — felesketendő. Felhivatik az espéresi hivatal, hogy az illetőket eskütételre külön hívja be, s a tárgysorozatában a felesketendőket névszerint nevezze meg.

38. sz. A székelyhidi Kaszinó választmányának azon lekötelező figyelméért és szivességéért, melylyel a tanácsbírói előértekezlet és a közgyűlés helyiségéül a kaszinó két termét átengedni kegyeskedett.

Közgyűlés ez alkalommal is kifejezi hálás köszönetét.

39. sz. A jegyzőkönyv hitelesítésével: Szathmári Sándor egyházi, Konrád László világi tanácsbírák, valamint Fazekas Imre és Végh József egyházi jegyzők megbizattak.

Az 1—3. 5—13. 22. 33. 34. 38. 39. számokat jegyzette: Fazekas Imre egyh. főjegyző.

A 14—21. számokat jegyzette: Dr. Babós János világi főjegyző.

A 4. 23—28. 35—37. számokat jegyzette: Végh József egyh. jegyző.

A 29—32 és a bírósági 1. 2. számokat jegyzette: Kovács András világi jegyző.

Hitelesített:

Érmihályfalva, 1906. május 14.

Fazekas Imre,
egyh. m. e. főjegyző.

Szatmári Sándor,
egyházmegyei tanácsbíró.

Végh József,
egyh. jegyző.

Konrád László,
világi tanácsbíró.

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Székelyhidon 1906. évi ápril hó 27-én, az érmelléki ev. ref. egyházmegye birósági ülésében.

Jelenvoltak : Nagy István esperes, Fényes Endre egyházmegyei gondnok, mint elnökök, Konrád László Fráter Zoltán, Marjay Péter, Szathmáry Sándor, Fazekas Imre, Bányay László tanácsbírók, Magyary Miklós egyházm. ügyész, Kovács András egyházm. v. aljegyző előadó s jegyzőkönyvvezető.

I. sz. Laczák Márton hajduböszörményi lakos s ev. ref. tanító az éradonyi ev. ref. egyház által rajta jogtalanul követelt 25 kor. 95 fill. készpénz és 315 liter gabona egyházi adó nagy kivetése aluli felmentését kéri.

Minthogy az éradonyi egyházközségtől beszerzett kivetési adatokból határozottan kitűnik a kivetett s most már végrehajtás utján követelt egyházi adók helyessége s mivel panaszos a kivetett adókról az egyház hatósága által minden évben értesítve lett s az ellen soha felfolyamodással nem élt, ennél fogva az egyházmegyei biróság — mint közigazgatási biróság — Laczák Mártont kérelmével elutasítja; mivel azonban az éradonyi határban lévő s az egyházi adók kivetés tárgyát képező ingatlanok telekkönyvi tulajdonosa panaszosnak a neje, Laczák Mártonné, utasítja az egyházmegyei biróság Éradony egyházközség tanácsát, hogy jövőre nézve az egyházi adókat — nehogy panaszos ujjal kifogással éljen — Laczák Mártonné telekkönyvi tulajdonos nevéen írja elő.

Ezen határozat Laczák Mártonnal írásban közlendő.

Kovács András,
egyh.-m. vil. aljegyző

Nagy István s. k.,
esperes.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Székelyhidon 1906. évi ápril hó 27-ik napján, az érmelléki egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság által, Aranyi György bogyoszlói ev. ref. lelkész, Móricz Márton, Gáspár Dániel és Kócza István egyházközségi volt gondnokok ellen elrendelt fegyelmi ügyben.

Jelenvoltak: Nagy István esperes, mint elnök, Fényes Endre egyházmegyei gondnok, Konrád László vil. tanácsbíró, Marjay Péter, Bányay László, Vecsey Sándor, Szathmáry Sándor, Fazekas Imre egyh.-m. tanácsbírók, Magyary Miklós egyh.-m. ügyész, Kovács András egyh.-m. v. aljegyző, mint előadó s jegyzőkönyvvezető.

2. sz. Nagy István esperes a tárgyalást megnyitván, előadja, hogy Aranyi György bogyoszlói ev. ref. lelkész, Móricz Márton, Gáspár Dániel és Kócza István bogyoszlói volt egyházi gondnokok ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben a mai napra kitűzött tárgyalásra felek szabályszerűen megidézve lettek, felhívja előadót az ügy ismertetésére.

Előadó előterjeszti, hogy Aranyi György bogyoszlói ev. ref. lelkész, Móricz Márton, Gáspár Dániel és Kócza István egyházközségi volt gondnokok ellen az 1905. évi ápril hó 27-én tartott közgyűlés 11. sz. a. hozott határozata értelmében azért, mivel nevezettek az 1902., 1903. és 1904. évi számadásokat, sem költségelőirányzatokat be nem terjesztették, a fegyelmi vizsgálat elrendelve lett; a megejtett vizsgálatból kitűnt, hogy Aranyi György bogyoszlói lelkész 3 év óta azon okból nem terjesztette be — az egyházmegye utasítása daczára sem — az egyház számadásait köri számvevőhöz — bár a számadások minden évről készen s a presbyterium által megvizsgálva vannak — mert ő a köri számvevővel személyes konfliktusban van, amennyiben pedig e tekintetben Aranyi György nemcsak hivatalos mulasztást követett el, hanem az egyházmegyével szemben

is megtagadta a köteles engedelmességet : szigorú fegyelmi büntetést érdemel.

Ezek után felolvasta Aranyi György írásban beadott észrevételeit az elrendelt fegyelmi ügyére vonatkozólag. Ezen terjedelmes s a tárgyra csekély mértékben vonatkozó előterjesztésben semmi elfogadható és méltánylást érdemlő védekezés nincs ; egyedüli védekezése, hogy ő köri számvevővel nem jó viszonyban van, ez pedig védekezésül el nem fogadható.

A személyesen jelen levő Aranyi Györgyhez elnök azon kérdést teszi, van-e a fegyelmi bíróság tagjai ellen kifogása ? — Aranyi György a fegyelmi bíróság tagjait nem kifogásolja.

Ezután felhívja elnök Aranyi Györgyöt, hogy védekezését előszóval is adja elő. Aranyi György védekezése ugyanaz, mit előterjesztésében is felhozott : hogy az említett számadásokat azért nem terjesztette be, mert ő köri számvevővel nem jó viszonyban van s vele érintkezni nem akart.

Előadó előterjeszti továbbá, hogy Móricz Márton, Gáspár Dániel és Kócza István volt gondnokokat semmi tekintetben mulasztás nem terheli : vád alul felmentendők.

Az egyházmegyei ügyész véleményének meghallgatása után az egyházmegyei bíróság — mint fegyelmi bíróság — zárt ülésben következőleg ítél :

Az egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság, Aranyi György bogyoszlói lelkészt azon mulasztásáért, hogy az egyházi számadásait több éveken keresztül ismételt felhívások dacára sem terjesztette be, az egyházi törvények 301. §. 4. pontjában meghatározott, az egyházi felsőbbség törvényes rendeleteivel szemben engedtlenséget tanúsító magaviseletéért az egyházi törvények 303. §. b) pontjában jelzett „feddésre“, II-od fokú fegyelmi büntetésre ítéli. — Móricz Márton, Gáspár Dániel és Kócza István egyházi volt gondnokokat pedig a vád alul felmenti.

Indokolás:

Aranyi György úgy a megejtett vizsgálat alkalmával, mint írásbeli — és a bíróság előtt előszóval tett azon nyilatkozata, hogy az 1902. 1903. és 1904. évi számadásokat azért nem mutatta be, mivel ő köri számvevővel nem jó viszonyban van: a bíróság által védekezésül elfogadható nem volt, mert a számadások betérjesztéséhez a személyes érintkezés egyáltalán nem szükséges. A büntetés kiszabásánál a II-od foku fegyelmi büntetést azért kellett alkalmazni, mivel nevezett lelkész a számadások betérjesztésére az egyházmegye közgyűlése által minden évben felhiva lett s ezen felhívásoknak eleget nem tett, ezáltal az egyházmegyével — mint felettes hatóságával szemben ismételten megtagadta a köteles engedelmességet. Ezen súlyos fegyelmi vétséggel szemben enyhítő körülmény fenn nem forgott.

Móricz Márton, Gáspár Dániel és Kócza István volt gondnokok számadásaikat minden évben elkészítették, azokat a presbyterium meg is vizsgálta, — őket felelősség nem terhelve, ellenük a vádat az ügyész is elejtette: a vád alól felmentendők voltak.

Ítélet kihirdetvén, abban úgy Aranyi György, mint a szintén jelenlevő Móricz Márton, Gáspár Dániel és Kócza István megnyugodtak.

Az ítélet jogerős lévén, az a vétkesnek talált Aranyi Györgyön a bíróság színe előtt az elnök által szóval végrehajtatott.

Kovács András,

egyh. m. v. aljegyző.

Nagy István,

esperes.

TÁRGYMUTATÓ.

Esperes a gyűlést megnyitván, az alakulás megtörténik.

1. Esperes jelentése tudomásul vétetvén, kinyomatni rendeltetik.

2. Fényes Endre egyházmegyei gondnok hivatalába beiktatván, székfoglaló beszéde jegyzőkönyvbe vétetni rendeltetik.

3. Világi tanácsbíró választás elrendeltetik.

4. B.-diószegi lelkészválasztás tudomásul vétetvén, meghívott lelkész hivatalában megerősítettetik.

5. Kopócz pusztai iskola ügye egyházkerület útján a Konvent sérelmi bizottságához felterjesztetik.

6. Egyházkerületi képviselők megválasztatnak.

7. Időszaki tanács megalakítottatik.

8. A b.-diószegi lelkészi fizetés-rendezés ügye, a hiányok pótlása végett egyháztanácshoz visszatétetik.

9. A vajdai lelkész s tanítói díjlevél-változtatás tervezete elutasítottatik.

10. A kéczi egyház szolgálmány váltsága tudomásul vétetik.

11. Egyházmegyei lelkészi gyámintézet 1905. évi megvizsgált s beterjesztett számadása tudomásul vétetik s annak főbb összegeit feltüntető kimutatás jegyzőkönyvbe vétetni rendeltetik.

12. Gyámintézeti kezelő választmány jelentése az országos lelkészi gyámintézet számadásáról tudomásul vétetik s a hátrányok behajtása iránt határozat hozatik.

13. Egyházmegyei számvevőszék elnökének jelentése tudomásul vétetvén, abból kifolyólag többrendbeli intézkedések tétetnek.

14. A h.-k.-sentmiklósi egyház temető föld vásárlása helybenhagyatik s a kerülethez felterjesztetni rendeltetik.

15. A köbölkuti egyház adás-vételi szerződése végleges megerősítés végett kerülethez felterjesztetik.

16. A bályoki egyház ingatlan átruházása helyben hagyatván, kerülethez felterjesztetik.

17. Az éradonyi egyház ingatlan eladása helyben hagyatik s megerősítés végett kerülethez felterjesztetik.

18. A bogyoszlói egyház erdő vágatási jogának eladása tudomásul vétetvén, kerülethez felterjesztetik.

19. Az ujlétai lelkész és tanító által 1889. évben elcserélt dohány és szőlőföld visszacserélése megengedtetik.

20. Az asszonyvásári egyház pincze eladásához közgyűlés elvileg hozzájárul.

21. A csokolyi egyház kérelme elutasittatik.

22. Az ujlétai egyház lelkészválasztásra köteleztetik.

23. A nagyváradi leány internatus számadása tudomásul vétetik.

24. A n. váradi tanítónőképző intézet igazgató bizottságába s az internatusi albizottságba tagok válasszatnak.

25. A szalacsi egyház kérelme elutasittatik.

26. A kokadi egyháznak kölcsön felvevése megengedtetik.

27. A g.-petrii egyház adókiivetési kulcsa megerősittetik.

28. Az értarcsai egyház templom s toronyjavításra vonatkozó költség előirányzata helyben hagyatik.

29. A m. petrii leány egyház templom építésre vonatkozó kérvényének hely adatik.

30. Az érolaszii egyház iskola javítás s bővítésre vonatkozó tervezet helyben hagyatik.

31. A felső-ábrányi építkezés elhalasztására vonatkozó jelentés tudomásul vétetik.

32. Józsa Gábor tóti lelkész kérvényének hely adatik.

33. Tanügyi bizottság elnökének jelentése tudomásul vétetik.

34. Tanügyi bizottsági elnök és köri dékán választatik.

35. Bundi Péter székelyhidi tanító állásában megerősítettik.

36. Milotai Imre h.-k.-szentimrei tanító állásában megerősítettik.

37. Esküt nem tett tanítók eskütételre utasítatnak.

38. Székelyhidi Kaszinó választmányának köszönet nyilvánítottik.

39. Jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság választatik.

Birósági ügyek:

1. Laczák Márton kérvénye elutasítottik.

2. Aranyi György bogyoszlói lelkész fegyelmi ügyében ítélet hozatik.

Kiadta: *Fazekas Imre* m. k.
egyh. m. e. főjegyző.

